

Kläckaren

RÄDDAREN I NÖDEN

Nästan alltid är det en **kläckare** som knyts på tafsen när det handlar om ytfiske – åtminstone för min del. Kläckare är **enkla** att fiska med och går supersnabbt att binda. Låt dig guidas bland nymfer, flymfer och puppor – och lär dig knyta en **Klinkhamer**.

TEXT OCH FOTO HENRIK LARSSON
FLUGOR ISMO SAASTAMOINEN

› Kläckare är en typ av flugor som ibland anses som en modern skapelse från diverse olika bindståd, och än mer när den amerikanska benämningen "emerger" börjar surra i samtalet. Då känns det tryggast att retirera till de gamla vanliga E 12orna snabbt som rackarns. Men skall vi se det helt krasst på är dessa flugor något som använts ända sedan man började fiska med dunkrokar, helt enkelt för att när en torrfluga började flyta dåligt och hängde längre och längre ner i ytfilmen så vips, hade man en emerging mayfly nymph på tafsen, inte illa!

Många insekter lever ett antal säsonger nere i vattnet och när rätt tid kommer stiger de mot ytan för att omvandlas till vingade insekter. Just i det ögonblicket när de skall tränga igenom ytfilmen och samtidigt ta sig

ur sin pupp- eller nymfhud är de som mest sårbara och som namnet antyder skall dessa flugor imitera insekten som hänger hjälplöst alldeles i ytan på väg att kläckas. Det är händer också att fisken helt ställer in sig på att ta kläckare och en lämplig imitation kan då vara skillnaden mellan hugg eller gråa hår. Det som kännetecknar en kläckande insekt är att den ligger mycket djupt eller helt nere i ytfilmen där den kämpar febrilt för att komma igenom ytan med en vickande, krängande rörelse. Fisken brukar ta dem i lugna vak utan någon större brådska jämfört med till exempel vingade nattsländepuppor, som ofta tas kraftfullt och snabbt för att de inte skall komma undan.

Som ivrig sjöfiskare efter öring och regnbåge har jag nästan ett ohälsosamt förhållande

till kläckare, och när det handlar om ytfiske är det nästan alltid mitt förstaval när en fluga skall knyts på tafsen. Anledningen är många, förutom att jag har en benhård tro på flugan och vet att om en fisk ser den så kommer den att ta! Vidare är kläckare enkla att fiska med, de behöver inte fettas in och skötas om samt de är enkla och snabba att binda. Min absoluta favoritkläckare är kort och gott en uppborstad Harörenymf med flashribb, mörkare framkropp och en flytkudde av foam. Superenkel att binda, kan göras i en uppsjö färger och storlekar och flyter bra, fast ganska djupt i ytfilmen. Att fiska den i stilla vatten med en långsam handtvist i en lätt bris är bland det giftigaste man kan ge sig på, och man skall inte vara rädd att ge flugan lite fart för att synas på en orolig yta.

Kläckare

Just flygtypen kläckare representeras av en ytfluga som bärs upp av någon form av flythjälp och som har en position i ytan som gör att kroppen hänger ner i vinkel. Det mest berömda mönstret är nog Klinkhamer, eller Klinkhämer som är det ursprungliga namnet. Flugan fiskas flitigt över hela jorden i olika typer av vatten och med sitt styva hackle och stora vita polyvinge syns den bra även på långt håll. Flythjälpen på en kläckare kan bestå av olika saker men vanligt är polygarn, >.....▶

LITEN ORDLISTA

Kläckare = insekt som är på väg genom vattenytan för att omvandlas från nymf/puppa till vingad insekt.

Emerger = engelskt ord för kläckare.

Nymf = undervattensstadiet för en insekt med ofullständig livscykel (metamorfo).

Puppa = stadiet innan vingad för insekter med fullständig livscykel (metamorfo).

Flymf = en klassisk och sparsamt dressad vinglös våtfluga som kan fiskas ända uppe i ytan för att imitera en kläckande insekt.

Fluorocarbon = tafsmaterial som inte syns så bra under vattnet och är sjunkande.

Många insekter börjar sitt liv i vattnet och när rätt tid kommer stiger de mot ytan för att omvandlas till vingade insekter. Det är den omvandlingen som efterliknas när man binder kläckare.

” I STRÖMMANDE VATTEN FISKAS DEN BÄST PÅ TORRFLUGEMANÉR SNETT UPPSTRÖMS UTAN PÅVERKAN AV TAFS ELLER FLUGLINA ”

Superpuppa och Fjädermyggpuppa

FJÄDERMYGGPUPPA

Krok: Lätt 12-20
Kropp: Svart dubbing
Flytkudde: Grå foam/polycelcon
Hackle: Rapphöna.

Kommentar: För stillvattenfiskaren är fjädermyggpuppan ett mycket viktigt mönster och att få den att hänga just i ytfilmen låter sig lätt göras med en liten foamcylinder. Superpuppan på bilden ser knubbigare ut än vanligt vilket beror på att den har en tunn remsa svart foam vikt över ryggen. I profil underifrån ser den dock lika smal och slank ut som den skall göra.

Busen och Sälhårspuppa

FLYTANDE SÄLHÅRSPUPPA

Krok: torr 14 - streamer 10
Kropp: Sälhår el. substitut beige, olive, brunt el. grått
Ribb: Stubbat hackle el. strutshear
Thorax: Kanindubbing
Hackle: Rapphöna

Kommentar: En fluga som flyter mycket bra när det fettas in, så pass bra att den kan dras ner under ytan för att sedan poppa upp av sig själv. Mycket giftig teknik när fisken tar uppstigande nattsländepuppor nära ytan. På bilden även Busen som är en skirare, tunnare och mindre fluga i samma material som kompletterar bra när mindre insekter kläcker, framför allt nattsländor.

▶ hjorthår, cellplastmaterialet polycelcon (foam) eller Cul de Canard, CdC. Beroende på val av material får man en kläckare som hänger olika djupt i ytfilmen och där flugan därför kan imitera hur långt en insekt har kommit i kläckningsprocessen.

Flytande puppor och nymfer

En annan typ av flugor som även de skall imitera en kläckande insekt är flytande puppor eller nymfer. Till skillnad mot kläckarna som hänger ner i vattnet med bakkroppen så ligger de flytande puppor och nymferna horisontellt i ytskiktet. De binds därför utan någon flytkudde, och istället används material som gör att flugan inte sjunker, till exempel sälhår eller FlyRite. Kända flugor i denna kategori är Superpuppan eller sälhårsflugan Busen och det är viktigt att dessa flugor fettas in för att få dem att flyta bra. Se till att ha flera exemplar i asken för efter en fångad fisk är det svårt att hålla dem uppe, eller ha en burk torkpulver i västen för att kunna dra fukten ur dem. Men som du ser på bilderna går det även att ge dessa flugor lite hjälp på traven genom att förse dem med en tunn remsa foam över ryggen.

Flymfer

Sist men inte minst har vi de flugor som kallas flymfer, och man kan gott säga att detta är de mest klassiska flugor vi kan använda. När fiskare började binda sina egna flugor för över hundra år sedan bestod de ofta bara av en krok med tråd på skaftet och ett glest mjukt hackle längst fram. Flugorna fiskades både i ytan och en bit ner, och det var inte förrän senare som de försågs med vingar och andra

detaljer. Flymferna är allround och flyter om de fettas in, annars sjunker de en bit ner under ytan.

Vilka insekter?

Kläckaren är inget speciellt flugmönster utan ett samlingsnamn på den typ av flugor som skall imitera detta stadium för de insekter som kläcks fritt ute på vattnet såsom till exempel dagsländor, nattsländor och fjädermygg. Just kläckarens diffusa utseende gör att fisken tar den för det mesta och de kan även på ett bra sätt imitera drunknade landinsekter som ofta ligger mycket djupt i ytfilmen. Visst kan man göra dessa flugor mycket detaljerade och i många färger men enligt min egen tro är det en riktig presentationen av en imitation med vissa nyckeldetaljer och flugans sätt att uppföra sig i vattnet som är de viktigaste ingredienserna för att få fisken att ta.

Vädret har också betydelse för kläckningen då insekterna vid fuktig väderlek har svårare att torka vilket gör att de blir hängande längre i ytfilmen. Fisken har därför längre tid på sig att ta dem och riktiga vakfester kan bli följden. En flugfiskare jag känner hade för några år sedan tagit sig ut till en populär regnbågs-sjö på självaste midsommardagen, när större delen av Sverige troligtvis låg hemma med huvudvärk. Det var en kvalmig och varm förmiddag fast ändå med duggregn. Han var helt själv vid sjön och kom in i en sen kläckning av sjöandsländor, där varje slända blev sittande i eller på ytan i ändliga tider. Regnbågarna och öringarna var inte sena att upptäcka detta och gick i sakta mak och plockade i sig av överflödet. Han fick årets fiske den dagen, och nästa dag var det finväder och torrt i luften igen och

En spegelblank vattenyta är väl egentligen torrflugefiskets innersta kärna, men vid sjöfiske är det aldrig fel med lite vind som bryter ytan och skapar rörelse i vattnet.

de sländor som kläcktes för iväg som raketer när de kom upp till ytan.

Mothugget

Ett problem som man snabbt stöter på är att en del kläckare är svåra att se eftersom de ligger lågt i ytan, speciellt om det är lite vind eller det börjar bli mörkt. För att i någon mån hjälpa upp detta kan man använda en avvikande och klart synlig färg till flytkudden på flugorna för att därigenom öka synbarheten. Titta i sället på spetsen på fluglinan, lägger till en tafslängd och håller sedan ögonen på detta område. Vakrar det en fisk inom den ytan gör du mothugg och i de flesta fall är det flugan som fisken tagit. En liten dragning i linan gör även att flugan spårar till i ytan och du ser var den är.

Fisketeknik

En kläckare kan du använda vid många tillfällen och för mig har det bli så att när jag kommer till ett vatten med vakande fisk börjar

jag ofta fiska med just en kläckare i stället för en torrfluga. Du kan fiska din kläckare på flera sätt men några grundregler finns. I strömmande vatten fiskas den bäst på torrflugemanér snett uppströms utan påverkan av tafs eller fluglina. Som vanligt är det viktigt att fisken ser flugan före tafsen och förläng gärna spetsen en bit för att få en lång och störningsfri drift på flugan. I stilla vatten däremot håller det att en fisk patrullerar förbi din stillaliggande fluga utan att se den och då kan en liten kort dragning i linan för att få den att stripa till vara skillnaden mellan hugg eller inte. Blåser det och ytan krusas kan man fiska hem flugan med en lugn handtvist för att ge den lite rörelse och hålla bra kontakt, är det däremot en helt blank yta får man vara försiktigare då för häftiga rörelser med flugan kan skrämra mer än locka.

Eftersom det är en fluga som ligger i ytan skall tafsspetsen vara hyfsat tunn och anpassas efter rådande förhållanden vilket >.....>

Flymf

FLYMF

Krok: Lätt # 8-16
Kropp: Naturdubbing i olika nyanser.
Stjärt: Ev fibrer av höna/rapphöna.
Hackle: Mjuk höna/rapphöna.

Kommentar: Den allra mest klassiska kläckarvarianten som funkar lika bra idag som för hundra år sedan. Skall bindas lätt dressad för en tunn och skir framtonig, och fettas in på främre delen av kroppen för att flyta. Kan bindas i olika nyanser samt med eller utan stjärt.

Kläckare fiskar bra även på andra sidan jorden, här Thomas Lindberg in action i Hunter River på Nya Zeeland.

2x Klinkhamer

KLINKHAMER SPECIAL

Krok: Böjd # 8-16
Kropp: FlyRite i olika nyanser.
Thorax: Tre påfågelhearl.
Vinge: Vitt polygarn.
Hackle: Fallskämsbundet tupphackle.

Kommentar: En klassisk kläckare som fiskar bra under många situationer och som syns bra med sin höga och ljusa vinge. Varianten på bilden har vingen utbytt mot en cylinder av foam som gör att flugan hålls uppe även om den dränks.

2x Foamkläckare

FOAMKLÄCKARE

Krok: Lätt 8-16
Kropp: Kanin/hardubbing i olika nyanser
Ribb: Flashabou el. bindrtåd
Vinganlag/flytkula: Svart foam/poly-celon
Hackle: Rapphöna el. långfibrig dubbing i bindtrådsögla.

Kommentar: En mycket bra fluga som hänger under ytfilmen och därmed är svår att se. Tänk på att inte underdimensionera flytkudden för då sjunker flugan lätt. På bilden syns också en slankare dagsländevariant med mindre foamkudde fast försedd med hackel av CdC.

”EN SPETS AV FLUOROCARBON NÄRMAST FLUGAN GÖR TAFSEN MINDRE SYNLIG”

► betyder att om ytan är orolig eller det börjar skymma kan man gå upp lite i tafsgrovel. I det stora hela brukar det vara lämpligt att hålla sig någonstans mellan 0,14 - 0,20 beroende på flugstorlek och där de grövre dimensionerna kan tas till vid vind, mörker eller stor fisk.

En spets av fluorocarbon närmast flugan kan vara bra då den sjunker och inte blir lika synlig för fisken, samt inte ritar spår på en blank yta. Tänk bara på att flugan kan dras ner av fluorocarbonspetsen om den är för lång eller tjock, och för småflugor kan vanlig nylon vara ett bättre alternativ.

Ibland ser man kläckare som är bundna med en rejält överdimensionerad stjärt som kan vara längre än kroppen på flugan, och den kallas på engelska för nymphchuck. Detta skall imitera de insekter som just kommit ur sin nymf/pupp-hud och har den hängande

efter sig eller helt enkelt misslyckats med kläckningen.

Min egen ask består av ett ganska litet antal mönster fast i olika färger och storlekar samt hur mycket material som är inbundet på flugan. Samma mönster kan göras kompakt och knubbig på en böjd krok för att imitera en kläckande nattslända, eller tunnare och skirare för en dagsländeimitation. Det är lämpigt med några olika modeller beroende på att olika insekter betar sig på olika sätt vid kläckningen och "hänger" olika i ytan. Självt väljer jag några Foamkläckare i olika varianter, någon lite mer högflytande CdC-kläckare samt Sälhårspuppor i olika storlek. Det ger ett bra basutbud för fiske i både stilla och strömmande vatten. 🐟

